

Har du utsatts för brott?

Kort information om stöd och ersättning

MISSHANDEL | HOT | VÅLD
SÄRSKILT SÅRBARA BROTTSOFFER | MORDFÖRSÖK
STALKNING | OFREDANDE
SÖK | INTERNETRELATERADE BROTT
SEXUELLA ÖVERGREPP | BROTT MED HOMOFOBISKA
MISSHANDEL | HOT | VÅLD | STALKNING
INSLAG | UTPRESSNING | VÅLD I NÄRA RELATION |
OFREDANDE | SEXUELLA ÖVERGREPP
VÅLDTÄKT | VÅLD | SÄRSKILT SÅRBARA BROTTSOFFER |
BROTT MED HOMOFOBISKA INSLAG
MORDFÖRSÖK | INTERNETRELATERADE BROTT
UTPRESSNING | VÅLD I NÄRA RELATION

Information till dig som har utsatts för brott

Att bli utsatt för brott väcker ofta många känslor och kan medföra negativa konsekvenser. Alla brott bör anmälas till polisen. Polis och åklagare ska informera om brottsoffers rättigheter och hjälpa dig att kräva skadestånd. Du kan också ha rätt till försäkringsersättning och brottsskadeersättning. Socialtjänsten i din kommun har ansvar för att du som utsatts för brott och dina anhöriga får stöd och hjälp. Du kan också kontakta någon av de ideella organisationer som arbetar med att stödja och hjälpa brottsoffer.

En polisanmälan är ofta nödvändig för att du som brottsoffer ska kunna ta tillvara dina rättigheter. Efter anmälan beslutar polisen eller åklagaren om en förundersökning ska inledas.

Om åklagaren anser att det finns tillräckliga bevis för att en person begått ett brott mot dig blir det rättegång. Om ingen person kan bindas till brottet läggs förundersökningen ned.

Om det blir rättegång bestäms om gärningspersonen ska dömas för brott. Har du begärt skadestånd tas det också upp i samma rättegång. Polis och åklagare ska hjälpa dig med det under förundersökningen och vid rättegången.

I broschyren "Till dig som utsatts för brott" och på www.rattegangsskolan.se finns mer information om vad som händer före, under och efter rättegång.

I broschyren "Barn som brottsoffer" finns information om barn som har utsatts för brott och barn som har bevittnat våld.

ERSÄTTNING VID BROTT

Den som begår ett brott är i princip skyldig att ersätta de skador som uppkommer. Det kallas skadestånd. Skadeståndet bestäms när ett misstänkt brott tas upp i rättegång. Om gärningspersonen inte kan betala skadeståndet kan du få försäkringsersättning för dina skador. Saknar du försäkring som täcker skadan helt kan du i vissa fall få ekonomisk kompensation från staten, s.k. brottsskadeersättning. Även om gärningspersonen är okänd kan du ha rätt till ersättning från försäkringsbolag eller brottsskadeersättning från Brottsoffermyndigheten.

Det finns alltså tre typer av ersättning:

- Skadestånd
- Försäkringsersättning
- Brottsskadeersättning

Det är delvis olika regler som gäller för ersättningarna.

Skadestånd

Om en person döms för ett brott mot dig kan domstolen besluta att han eller hon ska betala skadestånd till dig som brottsoffer. Kronofogden ska hjälpa dig att få pengarna.

Försäkringsersättning

Om man har en försäkring kan man få ersättning genom den. Kontakta ditt försäkringsbolag för att undersöka om du har rätt till ersättning. Det kan t.ex. vara en hem- eller olycksfallsförsäkring. Om du har utsatts för brott i arbetet kan du ha rätt till ersättning via AFA Försäkring. Du kan få ersättning även om ingen dömts för brottet. Försäkringsbolagets villkor bestämmer om du har rätt till ersättning eller inte.

Brottskadeersättning

Om gärningspersonen döms att betala skadestånd men inte kan betala, och du inte heller har någon försäkring som täcker hela skadan, kan du ha rätt till kompensation från staten. Den kallas brottskadeersättning och du måste skicka in en ansökan till Brottsoffermyndigheten, som bestämmer om du har rätt till ersättning. Du kan få ersättning även om ingen döms för brottet.

För att det ska vara möjligt att få brottskadeersättning när gärningspersonen är okänd måste det finnas en utredning, t.ex. en förundersökning, som visar att du har utsatts för brott och inte råkat ut för en olyckshändelse. Brottet ska alltid vara polis-anmält. Om det finns en utpekad misstänkt krävs i princip en fällande dom eller ett strafföreläggande för att få brottskadeersättning.

Man kan få brottskadeersättning för brott som har inträffat i Sverige men även om brottet skett utomlands.

Det finns en särskild form av brottskadeersättning till barn som har bevittnat våld.

I broschyren "Rätten till brottskadeersättning" och på www.brottsoffermyndigheten.se finns mer information om brottskadeersättning.

VAD KAN MAN FÅ ERSÄTTNING FÖR?

Den som har blivit utsatt för brott kan få kompensation för fysiska och psykiska skador, kränkning och sakskada som uppstått på grund av brottet.

Personskador

En personskada är en fysisk eller psykisk skada på en person. Om du har drabbats av en personskada kan du få ersättning för:

- kostnader för läkarvård, samtalsterapi och andra utgifter som har samband med skadan,
- inkomstförlust,
- sveda och värk, t.ex. upplevelser av smärta eller obehag under sjukdomstiden,
- bestående skador, t.ex. ärr, förlust av friska tänder, nedsatt syn eller hörsel.

Om du har fått en personskada kan du också få ersättning för skadade kläder, glasögon, tandprotes eller liknande saker som du bar på dig vid brottstillfället. Däremot ersätts inte förlorade eller förstörda pengar, smycken, mobiltelefon och plånbok.

Kränkning

Om ett brott har inneburit en allvarlig kränkning av din personliga integritet, ditt privatliv och människovärde kan du ha rätt till kränkningersättning. De allra flesta fall av sexuella övergrepp ger rätt till ersättning. Det gäller också ofta vid misshandel, hemfridsbrott, olaga hot, rån och överträdelse av kontaktförbud.

Sakskada

Du kan få skadestånd och försäkringsersättning vid skada på eller stöld av egendom, s.k. sakskada. Däremot är det svårt att få brottskadeersättning för sådana skador.

Olika regler för ersättningarna

Det är delvis olika regler som gäller för skadestånd, försäkringsersättning och brottsskadeersättning. Att man fått ett skadestånd utdömt innebär inte alltid att man har rätt till ersättning med samma belopp genom försäkring eller brottsskadeersättning.

Om du får lägre brottsskadeersättning än vad som utdömts i skadestånd har du möjlighet att kräva gärningspersonen på mellanskillnaden. När det gäller personskador och kränkning gäller liknande regler medan möjligheterna till ersättning vid sakskada skiljer sig åt.

ANSÖKAN OM BROTTSSKADEERSÄTTNING

Ansökan ska skickas till Brottsoffermyndigheten inom två år efter att brottet begicks, förundersökningen lades ned eller domen efter rättegången vann laga kraft, dvs. inte längre kan överklagas. Det finns en särskild ansökningsblankett för brottsskadeersättning. Kontakta Brottsoffermyndigheten, polis eller åklagare om du vill veta mer. Du kan också vända dig till en brottsofferjour eller kvinnojour för att få hjälp med ansökningsblanketten.

SÄRSKILT UTSATTA BROTTSOFFER

Vissa brottsoffer är särskilt utsatta eller sårbara, t.ex. barn, kvinnor som utsätts för våld i nära relation och offer för brott med rasistiska, främlingsfientliga eller homofobiska inslag (s.k. hatbrott). Det kan innebära att de har särskilda behov och riskerar att drabbas hårdare av brott. Därför finns speciella regler kring ersättning och straff när det gäller brott mot dessa grupper.

Barn som bevittnat våld

Barn som har bevittnat våld mot närstående kan ha rätt till brottsskadeersättning trots att barnet inte kan få skadestånd från förövaren.

Kvinnofridsbrott

Om en kvinna har utsatts för flera brottsskadehandlingar, t.ex. hot, misshandel, sexuella övergrepp och överträdelse av kontaktförbud av en man som hon är eller har varit gift eller sambo med kallas det för grov kvinnofridskränkning. Det gäller upprepade kränkningar som allvarligt skadar kvinnans självkänsla. Straffet för den som döms för kvinnofridsbrott blir hårdare än om personen dömts för varje enskilt brott. Kvinnans kränkingsersättning blir ofta också högre.

Hatbrott

Brott med motiv att kränka en person på grund av etniskt ursprung, hudfärg, nationalitet, trosbekännelse eller sexuell läggning kallas hatbrott och är enligt lag extra allvarliga. Det kan betyda att straffet blir hårdare och kränkingsersättningen högre.

Hot och våld i arbetet

I vissa yrken ingår det i arbetsuppgifterna att ingripa mot hot och våld, som t.ex. för poliser och ordningsvakter. AFA Försäkring ersätter oftast både fysiska och psykiska skador på grund av brott. Ett krav för att få ersättning för kränkning via skadestånd eller brottsskadeersättning är att hotet eller våldet varit allvarligare än den drabbade rimligen haft anledning att räkna med.

KONTAKTUPPGIFTER

Barnens Rätt I Samhället, BRIS

BRIS-telefonen: 116 111
BRIS vuxentelefon: 077-150 50 50
info@bris.se
www.bris.se

Rädda Barnen

Tel: 08-698 90 00
info@rb.se
www.rb.se

Brottsofferjourernas Riksförbund, BOJ

Jourtelefon: 0200-21 20 19
boj.riks@boj.se
www.boj.se

Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riksförbund, SKR

Tel: 08-642 64 01
info@kvinnojouren.se
www.kvinnojouren.se

HOPP, Riksorganisationen mot sexuella övergrepp

Jourtelefon: 020-44 33 55
info@hopp.org
www.hopp.org

Terrafem (Jour för invandrade kvinnor och tjejer på ett stort antal språk)

Jourtelefon: 020-52 10 10
info@terrafem.org
www.terrafem.org

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter, RFSL:s brottsofferjour

Jourtelefon: 020-34 13 16
boj@rfsf.se
www.rfsf.se

Kronofogden

Kundcenter: 0771-73 73 00
www.kronofogden.se

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks

Tel: 08-442 99 30
info@roks.se
www.roks.se

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK

Kvinnofridslinjen: 020-50 50 50
www.nck.uu.se och
www.kvinnofridslinjen.se

BROTTSOFFERMYNDIGHETEN

har nationellt ansvar för tre verksamhetsområden:

- **Brottskadeersättning**
- **Brottsofferfonden**
- **Kunskapscentrum**

Det övergripande målet är att arbeta för att främja alla brottsoffers rättigheter samt uppmärksamma deras behov och intressen.

På www.brottsoffermyndigheten.se finns information på flera språk om brottsoffers rättigheter och rättsprocessen samt fler kontaktuppgifter till myndigheter och ideella organisationer.

Brottsoffermyndigheten svarar gärna på frågor om ersättning i samband med brott. Ring myndighetens **servicetelefon 090-70 82 00**, menyval 4, så får du tala med en handläggare på brottsskadeenheten.

BROTTSOFFERMYNDIGHETEN

Box 470, 901 09 Umeå

Tel: 090-70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

www.brottsoffermyndigheten.se

www.rattegangsskolan.se